

**РОЛЬ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ
ХАРАКТЕРУ. ЦІННОСТІ І ЯКІСТЬ ЖИТТЯ.
МОРАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ.
САМОВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРУ.**

- ЛЮДИНА ЗДАТНА ПІДНЯТИСЯ НАД СВОЇМ ХАРАКТЕРОМ, ЗМІНИТИ ЙОГО, АЛЕ ОСНОВНІ РИСИ ЗБЕРІГАЮТЬСЯ.

РОЛЬ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ

- ЦІННОСТІ КОЖНОЇ ЛЮДИНИ — ЦЕ ЦІЛИЙ СВІТ: СКЛАДНИЙ, ДИНАМІЧНИЙ, СУПЕРЕЧЛИВИЙ.
- КОЖНА ЛЮДИНА ЩОДНЯ ВИРІШУЄ ЯКІСЬ ПРОБЛЕМИ. ЩОДНЯ МИ ПОТРАПЛЯЄМО В ОБСТАВИНИ, ЯКІ ВИПРОБОВУЮТЬ НАШЕ ТЕРПІННЯ Й ХАРАКТЕР. ТОМУ ВЕЛИЧЕЗНОГО ЗНАЧЕННЯ НАБУВАЮТЬ НАШІ ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ, ЯКІ ДАЮТЬ ЗМОГУ ПЕРЕКОНАТИСЯ, ЩО МИ ЙДЕМО В ПРАВИЛЬНОМУ НАПРЯМКУ.
- ЩО ТАКЕ *ЦІННІСТЬ*?
- **ЦІННІСТЮ** НАЗИВАЄТЬСЯ ТЕ, ЩО ЗДАТНЕ ЗАДОВОЛЬНЯТИ ЛЮДСЬКІ ПОТРЕБИ.
- **ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ** — ЦЕ ІДЕЇ, ІДЕАЛИ, ЦІЛІ, ДО ЯКИХ ПРАГНУТЬ ЛЮДИНА Й СУСПІЛЬСТВО.
- **ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ** — ЦЕ ТІ СТАНИ, ЯВИЩА ТА ПРОЦЕСИ В НАВКОЛИШНЬОМУ ЖИТТІ, ЯКІ СТАЮТЬ ОРІЄНТИРОМ ДЛЯ ЛЮДИНИ, СПРЯМОВУЮТЬ ФОРМУВАННЯ ЇЇ ЦІЛЕЙ, А ТАКОЖ СПОСОБИ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ.

**Здоров'я власне
і близьких**

**Особисте життя, родина,
взаємини з оточуючими**

**Загальнолюдські
цінності**

**Успіхи в роботі,
самореалізація**

**Розвиток особистості,
самопізнання,
навчання, освіта**

ВИЩІ, АБО АБСОЛЮТНІ

(здоров'я, життя, сила, натхнення, радість, щастя,
демократія, прагнення до досконалості)

МОРАЛЬНІ

(гідність, моральність,
милосердя, гармонія,
людяність)

СІМЕЙНІ

(кохання, сім'я, діти)

ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ

МАТЕРІАЛЬНІ

(справа, комфорт,
гроші, будинок)

ГРОМАДЯНСЬКІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ

(патріотизм,
освіта,
соціальний статус)

• ТРЕБА ПОЧИНАТИ З ЦІННОСТЕЙ. МИ ЦЬОГО НЕ ЗРОБИЛИ. А ТРЕБА ПОЧИНАТИ З ДИТИНСТВА, ЩОБ ЛЮДИ РОЗУМІЛИ, ЯКІ ЦІННОСТІ ВИЗНАЧАЮТЬ ЩАСЛИВЕ І ХОРОШЕ ЖИТТЯ І ДОБРОБУТ ЗАРАЗ.

• ЄВГЕН ГОЛОВАХА, ПРОФЕСОР, ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА ІНСТИТУТУ СОЦІОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ

Чинники, що впливають на формування цінностей

```
graph TD; A[Чинники, що впливають на формування цінностей] --> B[Родина, оточення, засоби масової інформації, спосіб і умови життя]; A --> C[Особисті переконання, інтереси, бажання, самооцінка, стан здоров'я];
```

Родина, оточення,
засоби масової інформації,
спосіб і умови життя

Особисті переконання,
інтереси, бажання, самооцінка,
стан здоров'я

ЗНАЧЕННЯ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ У ФОРМУВАННІ ХАРАКТЕРУ

- **СЕРЕД ЧИННИКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ДЛЯ ЛЮДИНИ ЖИТТЄВЕ ЗНАЧЕННЯ ТА ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ЇЇ ХАРАКТЕРУ, ОСОБЛИВА РОЛЬ НАЛЕЖИТЬ ВИХОВАННЮ.**
- **СФОРМОВАНІ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ ПОТРЕБИ, ІДЕАЛИ, УСТАНОВКИ ОСОБИСТОСТІ СТАЮТЬ ПІДҐРУНТЯМ ЇЇ ВИМОГ ЯК ДО ЗОВНІШНІХ УМОВ ЖИТТЯ, ТАК І ДО СЕБЕ. ЛЮДИНА САМА ПОЧИНАЄ ОРГАНІЗОВУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ ТА ВИХОВУВАТИ СЕБЕ, КЕРУЮЧИСЬ ПРИ ЦЬОМУ ЯК ВЛАСНИМИ, ТАК І СУСПІЛЬНИМИ ЦІННІСНИМИ ОРІЄНТИРАМИ.**
- **ПОВНОЮ МІРОЮ ЗДАТНІСТЬ ДО САМОВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРУ ВИЯВЛЯЄТЬСЯ ТОДІ, КОЛИ ОСОБИСТІСТЬ НАБУВАЄ ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ, ОВОЛОДІВАЄ ЗАСАДАМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ, КОЛИ В НЕЇ ФОРМУЄТЬСЯ СВІТОГЛЯД І ОСТАТОЧНО СКЛАДАЮТЬСЯ ІДЕАЛИ Й ЖИТТЄВІ ЦІННОСТІ, ВІДПОВІДНО ДО ЯКИХ ВОНА ПОЧИНАЄ СВІДОМО ПЛАНУВАТИ СВОЄ ЖИТТЯ ТА ВИЗНАЧАТИ В НЬОМУ СВОЄ МІСЦЕ.**

**ПРОЧИТАЙТЕ ВИСЛОВЛЮВАННЯ, У ЯКИХ ІДЕТЬСЯ ПРО ЖИТТЄВІ
ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ.
ЯК ВИ ЇХ РОЗУМІЄТЕ?**

- **ПРИ СОНЕЧКУ ТЕПЛО, ПРИ МАТЕРІ ДОБРО.**
- **ТАМ, ДЕ ДРУЖАТЬ, ЖИВУТЬ — НЕ ТУЖАТЬ.**
- **ДРУЖБА — ЦЕ ЗОЛОТА НИТКА, ЩО ЗВ'ЯЗУЄ ВСІХ ЛЮДЕЙ.**
- **ЛЮБОВ — ЦЕ ЄДИНА СИЛА, ЗДАТНА ПЕРЕТВОРИТИ БУДЬ-ЯКОГО
ВОРОГА НА ДРУГА.**
- **СПРАВЖНЯ ЩЕДРІСТЬ — РОБИТИ ЩО-НЕБУДЬ ХОРОШЕ ТОМУ, ХТО
НІКОЛИ ПРО ЦЕ НЕ ДІЗНАЄТЬСЯ.**

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ

Дитинство

Діти наслідують цінності близьких дорослих. Вплив родини найсильніший

Підлітковий вік

Хлопці та дівчата здебільшого переймають цінності друзів чи тих, кого наслідують. Прагнуть зрозуміти, що означає бути дорослими, чому слід дотримуватися загальнолюдських цінностей. Формують життєві навички, потрібні для успішного виконання соціальних ролей. На цьому етапі найсильніший вплив оточення: друзів-однолітків, однокласників, підліткової компанії, спортивної команди, засобів масової інформації тощо

Молода людина

Молоді люди усвідомлюють важливість загальнолюдських цінностей для власного розвитку. Додержуючись їх, формують власну систему цінностей, самоідентифікуються. Розвивають критичне мислення. Порівнюють вчинки свої та дорослих з уже засвоєними правилами й обов'язками членів суспільства. Усвідомлюють власні соціальні ролі. Визначають належність до певної соціальної групи, нації тощо. Осмислюють власні вчинки та поведінку, продовжують формувати життєві навички, учаться жити в суспільстві. На формування системи цінностей, крім оточення, впливають особисті переконання, самооцінка.

Доросла людина

Люди додержуються загальнолюдських цінностей, поєднуючи їх із власними. Самостверджуються у професії та суспільстві, беруть активну участь у суспільному житті. Створюють родину, піклуються не тільки про себе, а й про близьких. Відчувають самоповагу, здатні критично оцінити життя

ЦІННОСТІ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

САМОВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРУ

- **САМОВИХОВАННЯ** — СВІДОМА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ, СПРЯМОВАНА НА ВИРОБЛЕННЯ ПОЗИТИВНИХ РИС І ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ.
- ЦЕ ПРОЦЕС, У ЯКОМУ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗАНО ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ ВЕСЬ ДУХОВНИЙ СВІТ ЛЮДИНИ. ЦЕ ВОЛЬОВЕ ЗУСИЛЛЯ, ЯКЕ РЕГУЛЮЄ ВЕСЬ СПОСІБ ЖИТТЯ.

План удосконалення характеру

1. Провести аналіз своїх дій і вчинків за допомогою самоспостереження, тобто здійснити самооцінку характеру, порівнявши з тим, що є для вас бажаним

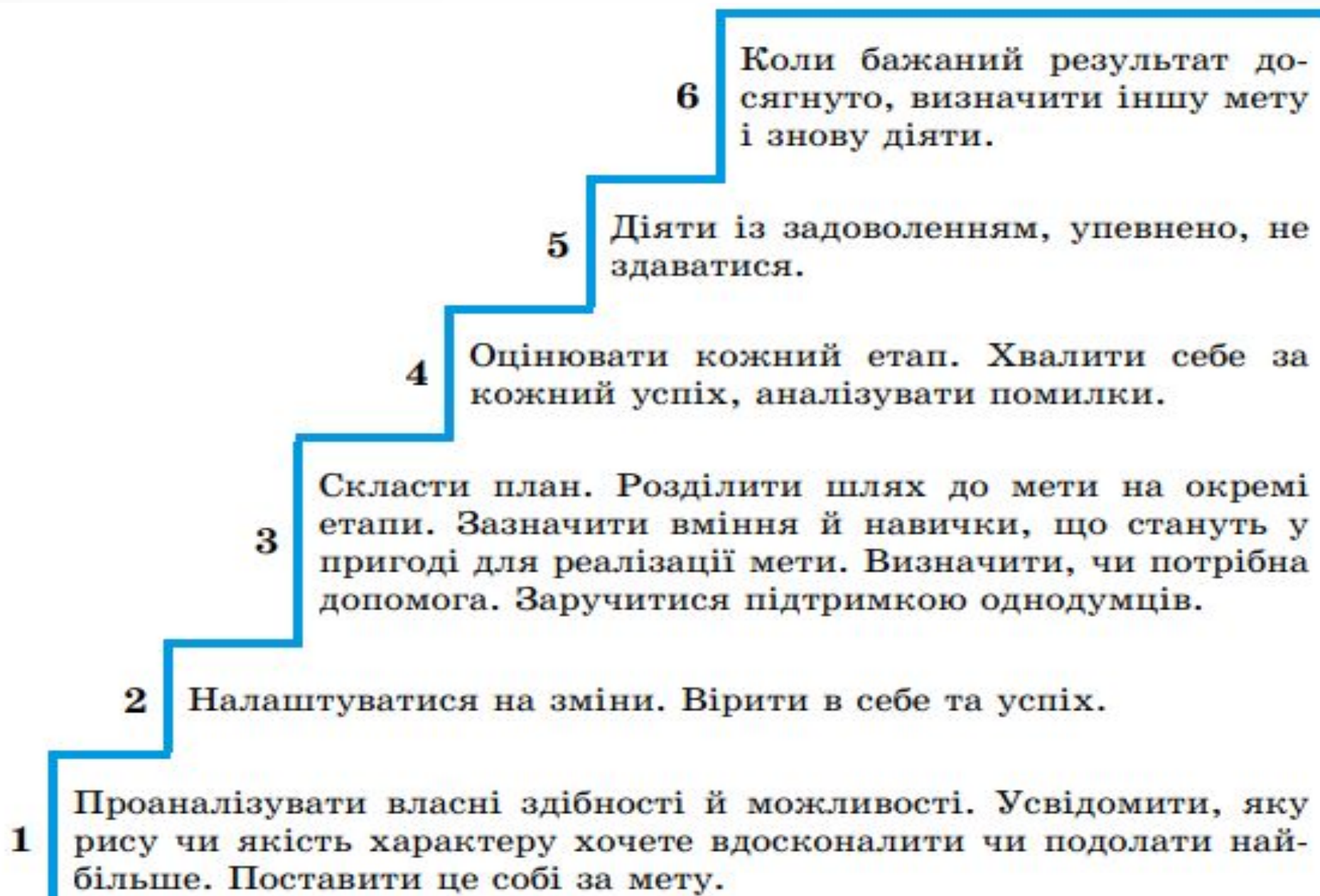

2. Визначити ті якості характеру, які ви хотіли б розвивати або вдосконаливати, та прийняти рішення про початок роботи над відповідними рисами свого характеру

3. Поставити мету й розробити програму дій, тобто визначити: що, коли і як вам належить робити для розвитку певних рис характеру

ЕТАПИ ПРОЄКТУ САМОВИХОВАННЯ ХАРАКТЕРУ

РОЗГЛЯНЬТЕ ФОТО. ЯКІ ПІДЛІТКИ ДОДЕРЖУЮТЬСЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ? ЯКИХ МОЖНА НАЗВАТИ МОРАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНИМИ? ЩО ПОРАДИТЕ ТИМ, ЧИЯ ПОВЕДІНКА, НА ВАШУ ДУМКУ, НЕ ВІДПОВІДАЄ ПРАВИЛАМ МОРАЛІ?

УЗАГАЛЬНЕННЯ

- ВАЖЛИВУ РОЛЬ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ ВІДІГРАЄ ХАРАКТЕР. ВІН ВИЯВЛЯЄТЬСЯ У СТОСУНКАХ ЛЮДИНИ З ОТОЧЕННЯМ ТА У ЇЇ ВЧИНКАХ.
- ЛЮДИ З ДОБРИМ ХАРАКТЕРОМ МАЮТЬ СПІЛЬНІ РИСИ: ДЕМОНСТРУЮТЬ ПОВАГУ, ВИКЛИКАЮТЬ ДОВІРУ, ВОНИ СПРАВЕДЛИВІ, ТУРБОТЛИВІ ТА Є ХОРОШИМИ ГРОМАДЯНАМИ.
- ЦІННОСТІ — ЦЕ ТЕ, ЩО МИ ВВАЖАЄМО ВАЖЛИВИМ ДЛЯ СЕБЕ, З ЧИМ ЗВІРЯЄМО ВСЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ У ЖИТТІ.
- ПРОТЯГОМ СВОЄЇ ІСТОРІЇ ЛЮДСТВО ВИРОБИЛО МОРАЛЬНІ ЦІННОСТІ ВИЩОГО ПОРЯДКУ. ЇХ ЩЕ НАЗИВАЮТЬ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИМИ ЦІННОСТЯМИ.
- ЛЮДИ, ЯКІ СПОВІДУЮТЬ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ЦІННОСТІ, МАЮТЬ ВИЩУ ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЗА БАГАТЬМА ПОКАЗНИКАМИ.

1. Обговоріть твердження англійського письменника Вільяма Теккерея: «Посієш вчинок — пожнеш звичку, посієш звичку — пожнеш характер, посієш характер — пожнеш долю».
2. Обговоріть твердження давньогрецького філософа Арістотеля: «Хто рухається вперед у науках, але відстає в моральності, той більше йде назад, ніж уперед».